

УДК 635.26

Код UPOV: ALLIU_ POR

Методика
проведення експертизи сортів цибулі порей (*Allium porrum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium porrum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, розсада

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:

- для сортів, що розмножуються насінням – 75 г (13000 насінин);
- для сортів, що розмножуються вегетативно – 75 шт. рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних, якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати: для сортів, що розмножуються насінням – щонайменше 200 рослин, розділених на два повторення; для сортів, що розмножуються вегетативно – 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,20 м для сортів, що розмножуються насінням та 0,70 × 0,20 м для сортів, що розмножуються вегетативно.

3.5 Метод дослідження. Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації вимірюють кількісні ознаки (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин для сортів, що розмножуються насінням та 60 рослин для сортів, що розмножуються вегетативно.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 200 (60)* рослин або частин 200 (60) рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 (20) рослин або частин 60 (20) рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 (60) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 (20) рослин або частин 60 (20) рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів, що розмножуються насінням приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових.

Для оцінки однорідності простих гібридів приймають популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових.

Для оцінки сортів, що розмножуються вегетативно, популяційний стандарт приймають 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

*у дужках вказано кількість рослин сортів, що розмножуються вегетативно.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова пластинка: за шириною (ознака 5);
- Листкова пластинка: забарвлення (ознака 6);
- Рослина: за довжиною (ознака 10);
- Стебло: за довжиною (ознака 11);
- Квітка: чоловіча стерильність (ознака 17).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доквілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(d) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів цибулі порею

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) QN	Рослина: за висотою VG/MS (a)	дуже низька	1	De Carentan 2
		низька	3	D'Hiver de Saint Victor
		середня	5	Bleu de Solaise
		висока	7	Kingston, Long géant du Verdet
		дуже висока	9	Bulgaarse Reuzen
2. (+) QN	Листки: положення у просторі VG (a)	пряме	1	Rese
		напівпряме	3	Linx, Upton
		горизонтальне	5	De Carentan 2, D'Elbeuf, Jaune gros du Poitou
3. (+) QN	Листкова пластинка: вигин VG (b)	слабкий	3	Bell, Lampton
		помірний	5	Flextan, Linx
		сильний	7	Blauwgroene Winter, Bulgaarse Reuzen
4. (+) QN	Листкова пластинка: за довжиною VG/MS (b)	коротка	3	Artemis, Conora, De Carentan 2, D'Elbeuf, Kalmar
		середня	5	Flextan, Porridor, Rese
		довга	7	Kingston, KongRichard, Maxim
5. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за шириною VG/MS (b)	вузька	3	Lampton, Rustic
		середня	5	De Liège
		широка	7	Jaune gros du Poitou, Rese, Striker
6. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG (b)	жовто-зелене	1	Jaune gros du Poitou
		зелене	2	Premier
		сіро-зелене	3	Zwitserse Reuzen
		блакитно-зелене	4	Blauwgroene Winter, Libertas, Olaf, Porridor
7. QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення VG (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
8. (+) QN	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення VG (b)	відсутнє або дуже слабе	1	Jaune gros du Poitou
		слабе	3	Azur
		помірне	5	
		сильне	7	Nepal
		дуже сильне	9	D'Hiver de Saint Victor
9. QN	Листкова пластинка: восковий наліт VG (b)	відсутній або дуже слабкий	1	Jaune gros du Poitou, Kingston
		слабкий	3	Carlton, Gros Long d'été 2, Rese
		помірний	5	D'Elbeuf, Linx
		сильний	7	Bleu de Solaise, Flextan
		дуже сильний	9	

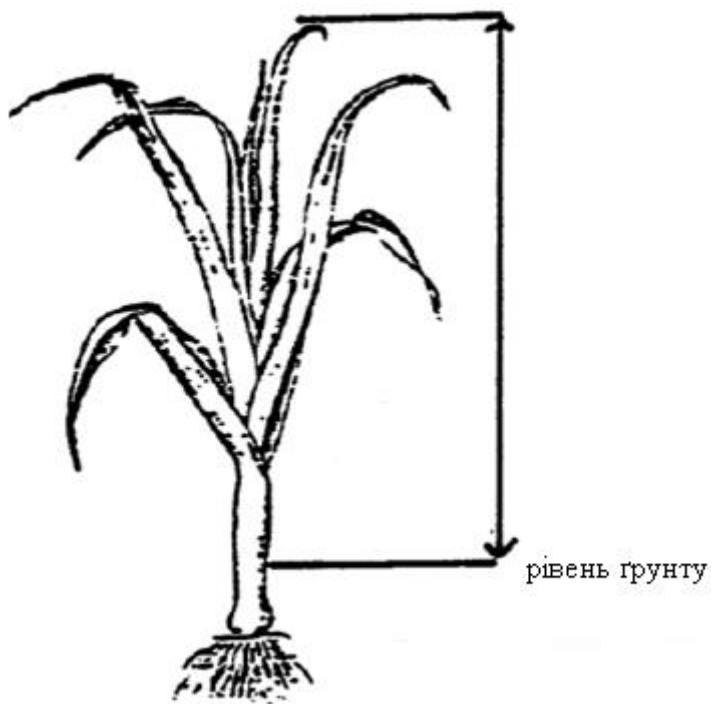
1	2	3	4	5
10. (*) (+) QN	Рослина: за довжиною VG/MS (c)	дуже коротка	1	
		коротка	3	De Carentan 2
		середня	5	Bleu de Solaise, Jaune gros du Poitou
		довга	7	Kingston, Rese, Titan
		дуже довга	9	Bulgaarse Reuzen
11. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною VG/MS (c)	дуже коротке	1	
		коротке	3	Artemis, Bleu de Solaise, D'Hiver de Saint Victor
		середнє	5	Gros long d'été 2
		довге	7	Lampton, Maxim
		дуже довге	9	Kingston Kong, Richard
12. (*) (+) QN	Стебло: діаметр VG/MS (c)	дуже малий	1	
		малий	3	Lampton, Titan
		середній	5	Géant précoce
		великий	7	Premier, Zwitserse Reuzen
		дуже великий	9	Jaune gros du Poitou
13. (+) QN	Стебло: відношення довжина/діаметр VG (c)	мале	3	D'Hiver de Saint Victor
		середнє	5	Easton, Gros long d'été 2
		велике	7	Bulgaarse Reuzen
14. (*) QN	Стебло: формування цибулини VG (c)	відсутнє або дуже слабке	1	Jolant, Roxton, Striker
		слабке	3	Hafnia, Titan, Linx, Titan
		помірне	5	Bleu de Solaise, Premier
		сильне	7	Artemis, Jaune gros du Poitou
		дуже сильне	9	Carentan 2
15. (+) QL	Стебло: звуження до основи VG (c)	відсутнє	1	Herfstreuzen 2
		наявне	9	D'Elbeuf
16. (+) QN	Обгортка суцвіття: за довжиною VG (b)	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
17. (*) (+) QL	Квітка: чоловіча стерильність VG (d)	відсутня	1	
		наявна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі порею

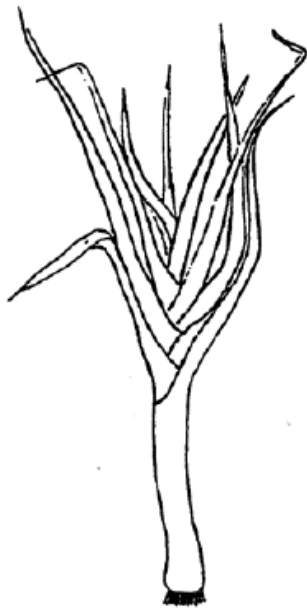
Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначені нижче:

- (a) Обстеження проводять, коли зовнішня листкова пластинка починає старіти.
- (b) Обстеження листкової пластинки проводять на повністю розвиненому листку.
- (c) Обстеження проводять за споживчої стиглості.
- (d) Обстежують рослини, отримані шляхом вегетативного розмноження.

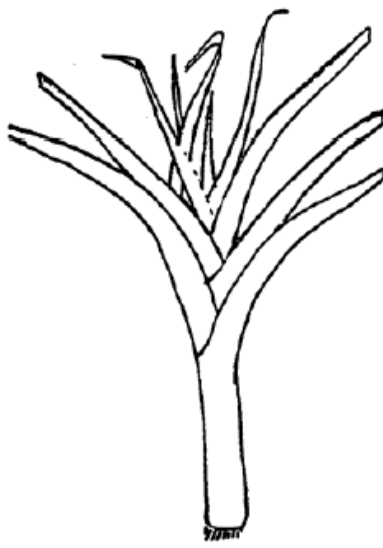
До 1. Рослина: за висотою.

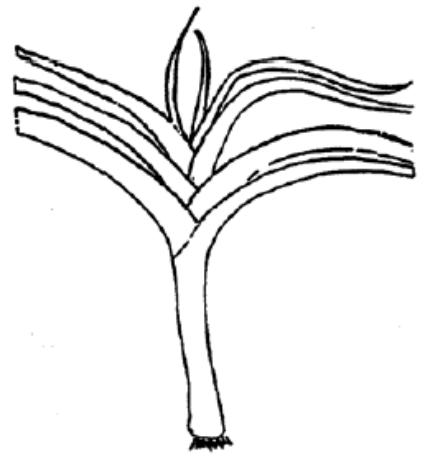
До 2. Листки: положення у просторі.

1
Пряме

3
напівпряме

5
горизонтальне

До 3. Листкова пластинка: вигин

3

Слабкий

5

помірний

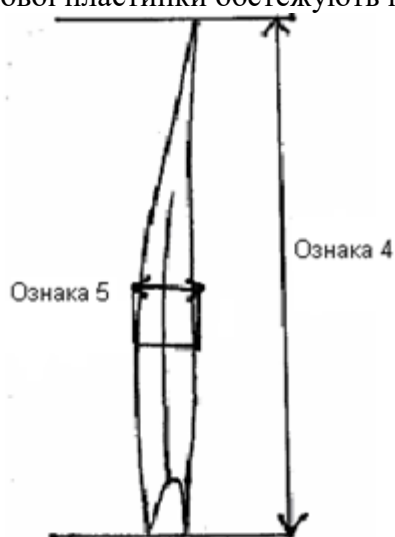
7

сильний

До 4. Листкова пластинка: за довжиною.

До 5. Листкова пластинка: за шириною.

Довжину і ширину листової пластинки обстежують на найдовшому листку.

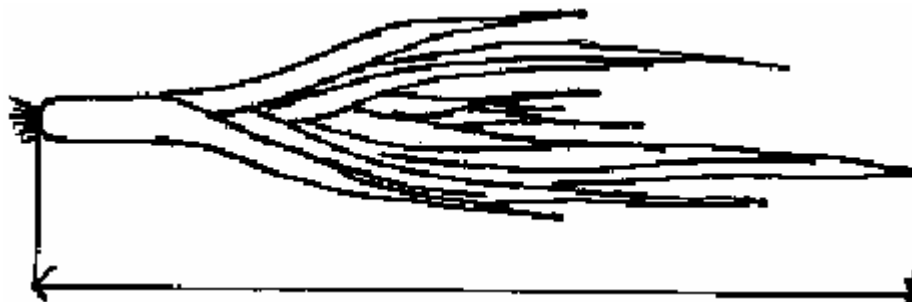

До 8. Листкова пластинка: антоціанове забарвлення.

Обстежують після періоду нічних заморозків.

До 10. Рослина: за довжиною.

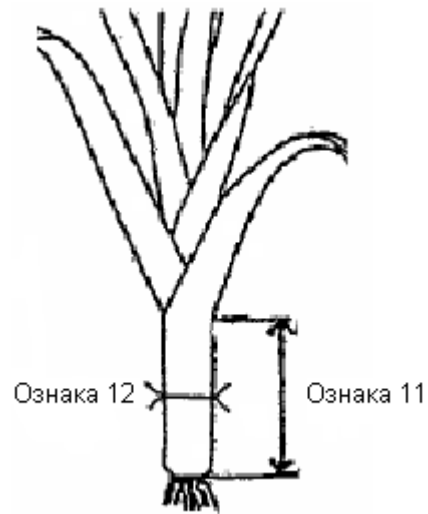
Довжину рослини вимірюють на стиглій рослині з найдовшими листками, зведеними в лінію зі стеблом.

Довжина рослини

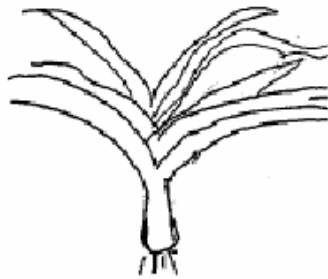
До 11. Стебло: за довжиною.

До 12. Стебло: діаметр.

Діаметр стебла обстежують в середній його частині.

До 13. Стебло: відношення довжина/діаметр.

3
Мале

5
середнє

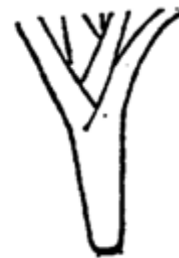

7
велике

До 15. Стебло: звуження до основи.

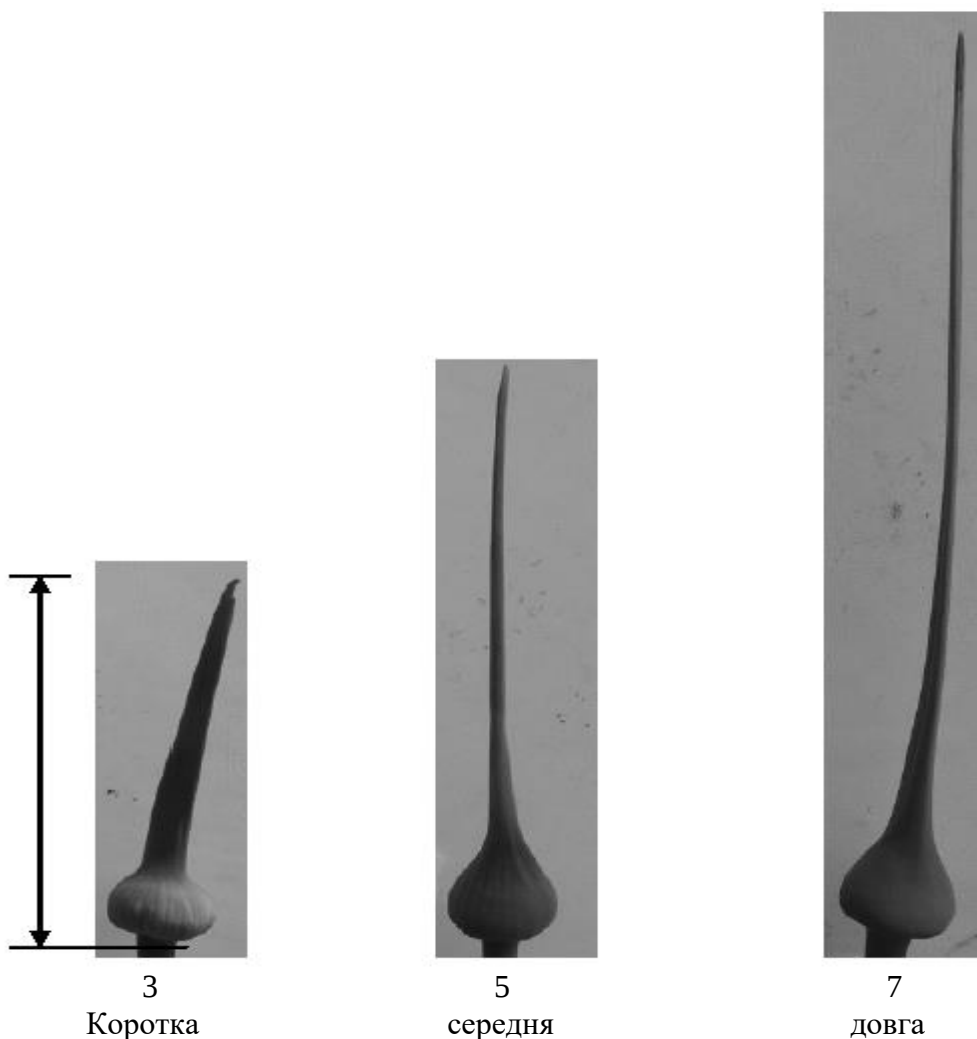
1
Відсутнє

9
наявне

До 16. Обгортка суцвіття: за довжиною.

Обстежують на зеленій, повністю розвиненій обгортці, перед початком відкривання і висихання.

До 17. Квітка: чоловіча стерильність.

Чоловічу стерильність квіток обстежують за повного цвітіння. Цю ознаку можна обстежити обережним тертям аркуша чорного паперу навколо голівки суцвіття: якщо квітки стерильні, то пилку не буде на папері. Крім того, у випадку чоловічої стерильності сортів пиляки пусті і висихають дуже швидко.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Leek (*Allium porrum* L.) (TG/85/7, UPOV) // Geneva. 2008-04-09. – 27 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg085.pdf